ATILIM

Kurucusu: İ.Bilen Yıl: 14 Sayı 22 (202)

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi organı 15 Haziran 1987

Bütün ülkelerin proleterleri birleşiniz!

DEMOKRATİK TÜRKİYE DAHA GÜÇLÜ TKP !

Hükümet halkı aldatıyor
Ulusal güvenliğe, insana, doğaya yeni bir tehdit:
KONYA'DA NATO ÜSSÜ GÜNDEMDE

Mayıs ayı sonunda toplanan NATO Savunma Planlama Komitesi, NATO Alçaktan Uçuş Eğitim Merkezi ile Kara Eğitim Merkezi'ni Konya-Karapınar'da kurma projesini yeniden gündeme getirdi. Henüz ön hazırlıkları ve araştırmaları sürdürülen projenin kesin kabulü halinde, üssün Konya'ya kurulması 1991 yılına kadar tamamlanacak. Yani Konyalıların yaşamla ölüm arasında, önlerinde yalnızca 4 yıl var.

Konya'ya ve Karapınar ilçesine kurulacak üs projesi iki bölümden oluşuyor. Tam adıyla belirtirsek, Konya'ya **Taktik Av Silahları Atış ve Alçaktan Uçuş Eğitim Merkezi** ile Karapınar ilçesine **Kara Silahları Çok Yönlü Taktik Atış Merkezi** kurulması planlanıyor. Konu ilk kez 1985 yılı Mayıs ayı başında basına yansıdı. Habere göre, "NATO, pilotlarını Konya'da eğitmek istiyordu... F.Almanya'nın Ramstein Hava Üssü'nde görev yapan pilotlar eğitim uçuşu için zaten sık sık İncirlik ve Konya'ya gidiyorlardı... Federal Almanya da Konya için oldukça ısrarlıydı..." (Günaydın gazetesi 1 Mayıs 1985)

21 Mayıs 1985'te yapılan NATO İlkbahar Dönemi Toplantısı'nda, "Askeri Komite" ve "Avrupa Grubu", Konya üssü projesini uygulama alanına sokma kararı aldı.

2 Aralık 1985'teki NATO Sonbahar Dönemi Toplantısı'nda Konya üssüyle ilgili fizibilite çalışmalarını yürütecek bir komisyon kuruldu. Aynı günlerde M.S.Bakanı Zeki Yavuztürk, F.Alman Savunma Bakanı Manfred Wörner ile bir görüşme yaparak üs pazarlığını başlattı. Federal Alman "Frankfurter Rundschau" gazetesi "Savaş uçaklarının gürültüsünü Anadolu'ya ihraç ediyoruz" başlığıyla, haberi birinci sayfadan duyurdu.

GÜRÜLTÜ DEĞİL ASKERİ ÜS

Başından beri Konya'nın NATO toplantılarında pazarlık konusu yapılmasına karşı çıkan Atılım şunları vurguladı: "Gerçekte ihraç edilen gürültü değil yeni bir 'üs'tür. Bu 'eğitim üssü' anlaşmasıyla şimdiye kadar 'Türkiye'nin buğday ambarı' olarak adlandırılan Konya, bir harp oyunları sahasına, bir silah deposuna dönüşecektir" (15 Aralık 1985). Atılım, bu tehlikeli girişimlere güçlü bir biçimde karşı çıkılması gerektiğine de işaret ediyordu.

NATO'nun araştırma çalışmalarına başlama kararı aldığı sırada Konya Karapınar halkı NATO üssüne karşı çıktı. Karapınar halkı yaklaşık bin kilometrekarelik bir alanı kaplayan küçüklü büyüklü 50'ye yakın yaylanın ortadan kaybolacağını belirtirken, Belediye Başkanı Tevfik Çorakçı da, Konya'nın en önemli tahıl merkezinin Karapınar olduğunu ve üssün yöre halkını felakete sürükleyeceğini söylüyordu. NATO alçaktan uçuş eğitim üssüne tepkiler genişledi. Milli Gazete yazarı Abdurrahman Dilipak, üssün bölgeye getireceği zararları sıraladıktan sonra Konyalıları üsse karşı harekete geçirmeye çağırdı. (Milli Gazete 9.12.1985)

O günlerde ise Federal Almanya ile Türkiye arasındaki pazarlık sürüyordu. Türkiye, üsse karşılık 40 adet Tornado savaş uçağı ve Leopard tanklarından istiyordu. Ancak bu pazarlıklar belli bir sonuca ulaşmadı. *Arkası 7. sayfada*

ŞİMDİ BİR ADIM DAHA İLERİYE!

Atılım'ın 15 Mayıs tarihli sayısında yayınlanan başyazıda, bazı TC yurttaşlarına politik eylemde bulunma yasağı getiren anayasanın geçici 4. maddesinin halk oyuna sunulması yolundaki hükümet görüşü eleştirilmişti. Referandum değil de, referandumla ilgili koşulların, barajların tartışmasıyla bulandırılan politik ortamda, TKP, daha önce de dikkatleri referandum tuzağına çekmeye çalışmıştı. TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu, bir vesile ile görüştüğü bir gazeteci aracılığıyla, "insan haklarının oylama konusu olmayacağı" görüşünü açıklamıştı.

Memnuniyetle kaydetmek gerekir ki, belirli bir tereddüt döneminden sonra bu son derece önemli ve tamamen ilkesel yaklaşım, hükümet ve Çankaya dışındaki tüm güçler tarafından ortaklaşa geliştirilmekte, derinleştirilmekte ve böylece, geleceğin yeni politik kültürünün bir ögesi, bugünden demokrasi mücadelesi içinde yeşerip boy atmaya başlamaktadır.

"İlke olarak", diyor Milliyet gazetesinde Doç. Süheyl Batum, "temel hak ve özgürlükler, tek başına referandum konusu olamazlar. Referanduma ancak siyasal tercihler ve çözümler için başvurulabilir." Batum şöyle devam ediyor: "Sonu-

Arkası 7. sayfada

TKP MK'NİN AÇIKLAMASI

Anadolu Ajansı, 10 Haziran'da, 20 kadar İran askerinin Van'da sınırı geçerek bir Kürt köyüne girdiklerini, bir kişiyi öldürdükten sonra İran'a geri döndüklerini haber verdi. Olay üzerine sınır yetkilileri, İran sınır yetkililerini görüşmeye çağırırken, dışişleri bakanlığı da "ayrılıkçı grupları Türk topraklarında izleme" harekatı olarak nitelendirdiği bu olayı doğruladı.

Dışişleri Bakanlığı'nın nitelendirmesi, geçen yıl ANAP ve hükümet tarafından hararetle savunulup uygulanan "sıcak takip" kavramını hatırlatıyor. Geçtiğimiz yılın Ağustos ayında hükümet, parlamantoda ANAP'ın oylarıyla hükümete ve Genelkurmaya sınır ötesinde askeri operasyon yürütme yetkisi veren bir yasa çıkartmıştı. Şimdi görülüyor ki, aynı yöntem İran tarafından Türkiye topraklarında uygulanıyor.

Bu olay TKP'nin ve diğer demokrasi güçlerinin, sınır ötesi operasyon yetkisinin kaldırılması isteminin ne denli haklı bir istem olduğunu, devletler hukukuna aykırı bir uygulamanın başkalarınca da benimsenmesiyle tehlikeli durumların ortaya çıkabileceği uyarısını doğrulamıştır. Türk-İran sınırındaki bu olay, bir ilk işarettir. O nedenle, sınır ötesi operasyon yetkisi derhal kaldırılmalı, devletler hukukuna aykırı her türlü uygulamaya son verilmeli, ülkemize yönelik benzer operasyonlara karşı derhal önlem alınmalıdır. ABD'nin NATO ülkelerini İran-Irak savaşına müdahale etmeye zorladığı, bölgedeki askeri varlığını artırmaya yöneldiği şu günlerde bunun ne kadar ivedi olduğu ortadadır.

11 Haziran 1987

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi

TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaş Şubat 1987'deki TKP MK 7. Plenumundaki konuşmasında, 1987'nin Şefik Hüsnü yoldaşın 100. doğumyıldönümü olduğunu hatırlatıyor, onun Marksizm-Leninizm'i ülkemiz koşullarına yaratıcılıkla uygulama çabasının altını çiziyordu. TKP MK organı Yol ve Amaç dergisinin çıkacak sayısında, Şefik Hüsnü yoldaşın yönetiminde çalışmış, onunla birlikte zindanda yatmış Bilal Şen yoldaşın yazdığı "Şefik Hüsnü Yoldaş'ın 100. Doğum Yılında" başlıklı bir yazı yer alıyor. Bu yazının bir özetini sunuyoruz.

ŞEFİK HÜSNÜ YOLDAŞIN 100. DOĞUM YILINDA

● Bilal ŞEN

Şefik Hüsnü Deymer, Türkiye devrimci işçi hareketinin yetiştirdiği büyük önderlerden biridir. O, 1887 yılında Selanik'de doğdu. Annesi Rukiye hanım, babası Hüsnü paşadır.

Şefik Hüsnü, Paris'te Sorbonne Üniversitesi Tıp Fakültesinde okuduğu yıllarda Jean Jaures, Anatole France, Marcel Cachin gibi ünlü Fransız devrimcileri ile ilişki kurdu. Onların düzenledikleri konferanslara, toplantı ve gösterilere katıldı. 1912 yılında genç bir doktor olarak yurda döndükten sonra, 1912-1918 arasında altı yıl süreyle cephelerde teğmen, üsteğmen ve yüzbaşı olarak savaşlara katıldı. Çanakkale savaşında tabip yüzbaşı rütbesiyle görev yaptı.

1919-1925 Dönemi'nden

Bu yıllar Büyük Sosyalist Ekim Devrimi ile yeryüzünde yepyeni bir çağın başladığı yıllardı. O yıllarda dünyadaki tüm ezilen halklar gibi, ulusal bağımsızlığı tehlikeye düşmüş olan Türkiye halkı da Bolşevizm'i sıcak bir ilgiyle izliyordu.

Emperyalist devletlerin işgali altındaki İstanbul'da işçi hareketi hızlı bir gelişme içindeydi. Türkiye proletaryanın en yoğun olduğu bu kentte Şefik Hüsnü, 1919 yılının 23 Eylül'ünde, Türkiye Komünist Partisi'nin bir kolunu oluşturacak olan Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası'nı kurdu. Partinin genel sekreterliğine seçildi.

Düşman işgali altındaki İstanbul'da Şefik Hüsnü Deymer ve partisi bir yandan işçi yığınlarını bilinçlendirmek ve örgütlemek, bir yandan da emperyalist işgalcilere karşı savaşan ulusal kurtuluşçu güçlerin zaferi için vargüçle savaşım verdi.

Kurtuluş savaşının o çetin mücadele yıllarında İstanbul'dan Anadolu'ya silah kaçıran Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası militanlarının önde gelenlerinden biri de Baba Mehmet'ti. Şefik Hüsnü ile sıkı bağları olan Takacı Baba Mehmet'in Mustafa Suphi grubu ve tüm çevrelerle samimi ilişkileri vardı.

Şefik Hüsnü, 1 Mayıs 1922'de, İstanbul Kağıthane'de 6 bin işçinin katıldığı mitingde yaptığı konuşmada, "Ancak sınıfsız bir sosyalist cemiyet içinde maddi ve manevi ihtiyaçlarımızı temin etmek ve yekdiğerinden farkı olmayan hakiki insanlar gibi yaşamak kabildir" diyordu. Aynı konuşmasında, general Vrangel'in devrimci Rusya'daki silahlı karşı devrim girişimlerini anlatıyor ve "Vrangelcileri" İstanbul'dan kovma çağrısı yapıyordu.

Şefik Hüsnü aynı yıllarda, İngiliz emperyalizmine karşı yürütülen mücadeleyi baltalamaya çalışsan İkinci Enternasyonalci Sosyal Demokrat Fırka'ya ve İştirakçı Hilmi' nin Türkiye Sosyalist Fırkası'na karşı da mücadele yürüttü.

Şefik Hüsnü bu dönemde "Türkiye İşçiler Cemiyeti" ile "Türkiye Umum Amele Teşkilatları Birliği"nin kurulmasına önayak oldu. Bundan başka, Roland Genenzberg, Serafim Maksimos gibi Yunan komünistlerinin yardımı ile "Beynelmilel Deniz İşçileri İttihadı", "Beynelmilel Marangozlar Sendikası", "Beynelmilel Bina İşçileri Cemiyeti" ile "Beynelmilel İşçiler İttihadı"nın kuruluşunu örgütledi. Bulgar ve uluslararası işçi ve komünist hareketinin seçkin önderlerinden Vasil Kolarov'un (1922'de Komintern'in Genel Sekreteri olmuştur) yönettiği Enternasyonalist Bulgar grubu da "İttihad" (Birlik) içinde yer alıyordu. Bu Birlik içinde yer alan komünistler, Komintern'in Yürütme Komitesi ile dolaysız bağ kurmuşlardı.

Şefik Hüsnü 1919 yılında, Fransız Komünist Partisi'nin doğuşunu hazırlayan, Fransız Sosyalistlerinin Tours Kongresine katıldı. 4 Haziran 1922 de ise Sofya'da toplanan Bulgar Komünist Partisi'nin 4. Kongresinde "Mazhar" takma adı ile hazır bulunuyordu. Bulgar Komünist Partisi'nin kurucusu ve önderi Dimitir Blagoev'in kısa konuşmasıyla açılan kongrede, Şefik Hüsnü, Türkiye temsilcisi olarak bir konuşma yaptı. Ayrıca, kongrenin sona erdiği 7 Haziran günü yapılan mitinge Georgi Dimitrov'la birlikte katıldı ve kürsüden Sofya emekçilerine seslendi.

1922'de Komünist Enternasyonal'in Balkan Federasyonu ile sıkı bağlar kuran Şefik Hüsnü, İstanbul'da geniş bir yayın dağıtımı da içinde olmak üzere, etkili bir faaliyet yürüttü.

Şefik Hüsnü ilk kez, 1 Mayıs 1923'te dağıtılan beyannamelerden sonra tutuklandı. Aralarında Sadrettin Celal, Vanlı Kazım, Serafim ve Genenzberg'in de bulunduğu 20 arkadaşı ile birlikte "Hiyanet-i Vataniye" kanununa göre mahkemeye verildi. 6 Haziran 1923'te, bu kanunun İstanbul'da yürürlükte olmaması nedeniyle serbest bırakıldı.

Şefik Hüsnü, 17 Haziran 1924'te toplanan Komintern'in 5. Kongresine "Mecit" takma adıyla katıldı ve Enternasyonal'in Kontrol Komisyonu'na seçildi.

Bu evrede O, Türkiye Gençler Birliği'nin kurulmasını sağladı ve birliğin iç ve dış çalışmalarını yönlendirdi.

Beş yılı aşkın bu yarı legal dönemde Şefik Hüsnü birçok makale ve broşür yayınladı. 1921 yılının 1 Haziran'ında İstanbul'da "Aydınlık" dergisinin çıkışını örgütledi. TİÇSF'nin organı olan bu dergide, "Türkiye'de İnkılâbın Lüzumu" (sayı 4), "Türkiye'de İnkılâbın Şekli" (sayı 5), "Türk Aydınları" (sayı 10), "Sosyalizm Cereyanları ve Türkiye" (sayı 16), "Türkiye'de İçtimai Sınıflar" (sayı 17), "İşçi Sınıfı Cumhuriyet Üzerine Ne Düşünüyor?" (sayı 21), "Türk Köylüsünün Kurtuluşu" (sayı 29) gibi toplumun en önemli sorunlarını işledi.

Aydınlık'ın 12. ve sonraki sayılarında "Komünist Beyannamesi" adı ile yayınlanan "Manifesto"yu da Türkçeye kazandıran Şefik Hüsnü "Türkiye ve İçtimai İnkılâp, 1338" adlı incelemenin yanısıra, "Türkiye İşçileri Dostlarınızı Tanıyınız", "Türkiye İşçilerinin Kurtuluş Yolları", "Lenin Yoldaşın Tercüme-i Hâli" başlıklı broşürleri kaleme aldı.

1925-1929 Dönemi'nden

Şefik Hüsnü 1925 yılının Şubat'ında, İstanbul Beşiktaş Akaretler'deki evinde, Komintern'in de etkin yardımı ile TKP'nin 3. Kongresini topladı. Bu birleştirici kongrede TKP MK Genel Sekreterliğine seçildi.

3. Kongre'yi izleyen birkaç ay gibi çok kısa bir süre içinde önemli gelişmeler sağlandı. Aydınlık dergisinin tirajı iki kat artarak 2 bine çıktı. Orak-Çekiç gazetesi iki aydan kısa bir sürede satışını 4 bine yükseltti. Sendikal harekette komünistlerin etkinliği önemli ölçüde arttı. Amele Teali Cemiyeti'nin, İstanbul'daki 20 kadar işçi örgütünün 14'ünden, 30 bin işçiyi temsilen 150 delegenin katılımıyla yapılan toplantısında, adalet bakanlığının hazırladığı İş Kanunu tasarısına karşı bir tasarı hazırlandı.

Komünistlerin işçi ve sendika hareketindeki etkinliklerinin hızla arttığı günlerde, Şeyh Said önderliğindeki 1925 Kürt Ayaklanmasından yararlanan İnönü hükümeti, hem sağdaki hem soldaki güçlere şiddetli bir saldırıya geçti. "Takrir-i Sükun" kanununun çıkarılmasıyla, Aydınlık ve Orak-Çekiç gibi parti dergileri kapatıldı. Mayıs başında ise İstanbul'daki TKP yöneticilerinden 38 kişi tutuklanarak Ankara İstiklal Mahkemesine verildi. O sırada yurtdışında bulunan Şefik Hüsnü, gıyabında yargılanarak 15 yıl hapse mahkum edildi.

Darbe yiyen partiyi toparlamak, yarı gizlilikten tam gizliliğe geçişin sorunlarını görüşmek üzere, Şefik Hüsnü 1926 TKP'nin Viyana Konferansı'nı topladı. Ne ki, alınan kararlarla sorunların çözülemediğini gören Şefik Hüsnü, hareketsizliği yeğleyen Vedat Nedim Tör ekibini görevden uzaklaştırmak amacıyla gizlice İstanbul'a geldi ve partinin yeni yürütme komitesi seçimini örgütledi.

Vedat Nedim Tör'ün ihaneti ve ihbarı sonucu 7 Kasım 1927'de tutuklanan Şefik Hüsnü İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinde yargılandı. Duruşmalarda düşüncelerini ve eylemlerini savunan Şefik Hüsnü, 17 Nisan 1929'a kadar hapis yattı. Tahliye olduktan sonra ise 8 Temmuz 1929'da yeniden yurtdışına çıktı.

Şefik Hüsnü, aynı zamanda uluslararası komünist harekete de etkin hizmetlerde bulundu. Daha önce, yurtdışındayken 17 Şubat-15 Mart 1926 tarihleri arasındaki Komintern Yürütme Kurulu Plenumu'na dışardan katıldı ve Başkanlık Divanı'na seçildi. Enternasyonal'in Çin Komisyonunda çalıştı. Hapisteyken, 17 Haziran-1 Eylül 1928 tarihlerinde Moskova'da toplanan Komintern'in 6. Kongresinde Yürütme Kurulu üyeliğine seçildi.

Bu zaman dilimi içinde, Şefik Hüsnü, Komintern dergisinde "B.Ferdi" imzasıyla, gerek Türkiye, gerekse dünyadaki gelişmeler üzerine bir çok yazı yazdı. Bunlardan, 1927 yılında derginin 16. sayısındaki "Türk köylüsü ve Kemalist Devrim", 2. sayıdaki "Kemalizm Kapitalist Gelişme Yolunda" ve 24.

➤

sayıdaki "Çin Devrimi Kemalist Yoldan Gitmemelidir" başlıklı makaleleri anılabilir.

1929-1939 Dönemi'nden

Bu on yıllık evrede Şefik Hüsnü Komintern'de çalıştı. Bir süre, Batı Avrupa Bürosu Başkanlığını yürüttü. Bu yıllarda uluslararası işçi ve komünist hareketinin en seçkin temsilcileriyle birlikte çalıştı, zengin devrimci deneyimler edindi. Aynı zamanda, Türkiye Komünist Partisi'nin Leninci türden bir parti olarak birliğini ve mücadelesini güçlendirmek için yoğun çaba harcadı.

1932 yılı başlarında İstanbul Haliç'te Zeki Baştımar'ın evinde yapılan 4. Kongrede Şefik Hüsnü tekrar TKP Merkez Komitesi Genel Sekreteriliğine seçildi.

1933 yılında Hitler faşizmi işbaşına geldiğinde, Almanya'da bulunuyordu. Nazilerin 28 Şubat 1933'te tertipledikleri kara ünlü "Reichstag Yangını" üzerine, Georgi Dimitrov ile birlikte tutuklandı ve Berlin'de Moabit cezaevine kondu. Yargılanması için kanıt bulunamadı. 6 ay kadar Moabit'te tutulduktan sonra serbest bırakıldı ve Almanya'dan sınırdışı edildi. Bu arada Şefik Hüsnü, Komintern'in arşivlerini Nazilerin elinden kaçırmayı başardı.

1935'de Komintern'in tarihsel 7. Kongresine katılan Şefik Hüsnü Enternasyonal'in Kontrol Komisyonuna seçildi.

Şefik Hüsnü 1930'ların başında Berlin'de TKP'nin gizli "Basım Bürosu"nu kurarak 5 yıllık bir aradan sonra yeniden illegal yayın çıkarılmasını sağladı. TKP MK yayın organı "Inkılâp Yolu" gazetesini çıkararak Türkiye'de dağıtımını ve okunmasını örgütledi. Bu gazetede, TKP ve Komintern yönetimince hazırlanan çeşitli tez ve makalelerde emperyalizm ve faşizm, savaş ve devrim, faşizm ve savaş tehlikesi, Franko faşizmi, illegal koşullarda gizli çalışma yöntemleri, Türkiye'de sınıf çatışmaları, Ikinci Kürt isyanı gibi pekçok sorun işlendi.

Şefik Hüsnü gazetenin 31 Temmuz 1930 tarihli sayısında "F" imzasıyla yazdığı "Ikinci Kürt isyanı" başlıklı yazıda, 1930 yılındaki Ağrı ayaklanmasını etraflıca inceliyordu. Bu yazısında Şefik Hüsnü, komünistlerin Kürt sorununun çözümü konusundaki görüşünü o yıllardaki parti programının 11. maddesinden şu bölümü aktararak açıklıyordu: "TKP milli ekalliyetlerin, Türkiye'den ayrılmak hakkı da dahil olmak üzere, mukadderatlarını bizzat tayin etmek haklarını bilâ-keydü şart tanır... bu ekalliyetlerin emekçi kütlelerine, bey ve ağalarının ve bur juvazilerinin... hiyanetlerini izahı ile, onları Türk emekçileriyle birlikte istismarcı sınıflara ve emperyalizme karşı mücadeleye sevkeder."

1939-1959 Dönemi'nden

Şefik Hüsnü 1 Kasım 1939'da ülkeye döndü, o dönemde partinin Teşkilat Sekreterliğini yürüten Reşat Fuat Baraner ile temasa geçti. Nazi Almanyasının 1940 sonlarında Romanya'yı, 1941 başlarında ise Bulgaristan'ı işgal edip Türkiye sınırına dayandığı günlerde toplanan Parti Plenumunda, Şefik Hüsnü, o günlerde savaşın emperyalistler arası haksız bir savaş olarak geliştiğini ve Türkiye'nin savaşa sürüklenmesinin engellenmesi gerektiği tezini savundu.

1942 yılı başlarında Parti Plenumu toplama ve Antifaşist Cephe Platformunu hazırlama çalışmalarına öncülük etti. 1943 Ağustosunda TKP MK Plenumu'nu topladı ve "Demokratik Savaş Cephesi"nin temellerini belirledi. Bu arada, belediye seçimlerine aday olarak katılan Faris Erkman adıyla, "Programım" başlıklı bir broşürde partinin minimum programını yayınladı. Türkiye'nin müttefiklerin yanında savaşa katılmasını isteyen parti çağrısını kaleme aldı.

1944 yılında Reşat Fuat Baraner'in tutuklanmasından sonra, TKP MK Genel Sekreteri olarak o zamana kadar yürüttüğü siyasal ve kuramsal faaliyetler sorumluluğunun yanısıra, örgüt sekreterliği görevini de üstlendi.

1944 tutuklanmasından sonra, partiyi toparlamayı başaran Şefik Hüsnü, Saraçoğlu hükümetine karşı antifaşist güçleri legal alanda bir araya getirmek amacıyla "Faşizm ve Vurgunculuk Aleyhine Geniş Cephe Birliği"ni kurdu. Hükümetin o günlerdeki Hitler yanlısı politikasını, Nazi ajanlarının Türkiye'de çevirdikleri dolapları, Turancı'ların bozgunculuklarını açıklayan bir dizi yazının Tan gazetesinde yayınlanmasında emeği geçti. Türk-Sovyet dostluğunu savunan çeşitli yorumlar yazdı.

1945-46 yıllarında Şefik Hüsnü "Tan", "La Turquie" gibi günlük gazeteler ile kurduğu ilişkiler sonucu işçi ve demokrasi hareketinin en saygın temsilcisiydi. 1946'da tek partili döneme son verilmesinden sonra, 20 Haziran 1946'da Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'ni kurdu. TSEKP'nin uzak amacı 'sosyalizm' yakın amacı ise, 'İleri demokrasi' olarak belirlenmişti. Partinin faaliyet programının 3. maddesinde, "milleti teşkilatlı, demokratik bir bünyeye kavuşturmak", "ileri demokratik prensiplere göre" çalışma koşulları yaratmak yakın amaç olarak gösteriliyordu. Şefik Hüsnü bu yakın amacın ilkelerini, kaleme aldığı "İleri Demokratlar Cephesi"nin programında açıkladı.

Şefik Hüsnü, TSEKP'nin çıkardığı haftalık "Sendika" gazetesinde, "Yığın" ve "Noror" gibi dergilerde yazılar yazdı. Parti organı olarak "Emekçilerin Sesi" adlı bir günlük gazetenin çalışmalarına başlandı.

Bu legal parti, beş ay süren kısa varlığı içinde siyasi ve mesleki örgütlenme alanında büyük başarılar gösterdi. İstanbul, İzmir, Adana, Gaziantep, Samsun, Eskişehir, Ankara ve Kocaeli gibi şehirlerde parti il örgütleri kuruldu. Bu illerde ayrıca 30 kadar işçi sendikası, 5 İşçi Sendikaları Birliği ve bir de İstanbul'da 10 bin işçiyi kucaklayan İstanbul İşçi Kulübü örgütlendi. Bu arada İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği ile Ankara'da Türkiye Gençlik Derneği kuruldu.

Bu arada, daha 1930'ların başında parti ile ilişkileri kopmuş kimi eski komünistlerin, Esat Adil Müstecaplıoğlu'nun başkanlığında kurdukları Türkiye Sosyalist Partisi (TSP) ile birleşme görüşmeleri yaptı. Bu görüşmelere bir ara ünlü edebiyatçı Sabahattin Ali de TSP adına katıldı.

Şefik Hüsnü, 19 Aralık 1946'da tutuklandı, en ağır işkencelere ve kötü davranışlara katlandı. İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesince 5 yıl ağır hapis cezasına mahkum edildi.

14 Temmuz 1950 affı üzerine Sultanahmet cezaevinden serbest bırakıldı. Ilk fırsatta o zamanki geçici Merkez Örgüt Sekreteri Zeki Baştımar ile ilişkiye geçerek bilgi aldı. 1951 Şubatında toplanan Parti Plenumuna katılarak, Merkez Yürütme Komitesi'nin seçimini onayladı.

25 Şubat 1952'de son bir kez tutuklandı. Önce Sansaryan Hanındaki işkence hücrelerinde, daha sonra Harbiye Askeri Cezaevi'ndeki taş odalarda iki yıl süreyle tecrit edildi. Ankara Garnizon Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesinde 7 Ekim 1954 günü verilen kararla 7 yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı. Daha sonra yaşı nedeniyle cezasının 4 yıl 2 aya kadar düşürülmesi üzerine, 20 Şubat 1957 günü, 10 ay fazladan yatmış olarak tahliye edildi. Dinç görünüşüne rağmen sağlığı bozulmuştu, bir gün dahi hapiste tutulması cinayetti. Öyleyken, cezaevinden çıktıktan sonra, 1 yıl 4 ay 2 günlük sürgün cezası uyarınca Manisa'ya sürgüne gönderildi. Her bakımdan çevresinde yalıtlandı, çok zor koşullar içinde bırakıldı. 7 Nisan 1959 günü, 72 yaşında yaşama gözlerini yumdu ve Istanbul Feriköy mezarlığında toprağa verildi.

Şefik Hüsnü, işçi sınıfı davasına yüreği ve beyni ile bağlıydı. Işçi sınıfının, partinin çıkarlarını herşeyin üzerinde tutuyordu. Onda romantizmden çok, realizm egemendi. Enternasyonalist ve yurtsever bir devrimci olarak o, sosyalizm uğrundaki mücadelede gücünü, Marksizm-Leninizm'in yaratıcı niteliğini kavramış ve özümsemiş olmasından alıyordu. Bu üstün kimliği ile Şefik Hüsnü, örnek bir önder olarak Türkiye işçi ve komünist hareketinde her zaman yaşayacaktır.

Gaziantep Özel Tip Cezaevi'nde görüşmecilerin...

Başı 6. sayfada

lesi jandarmaların başındaki subayı çepeçevre sarıverdi. Onların bu kararlılığı karşısında jandarma geri çekildi ve askeri birliğin hemen yanıbaşında kurulu olan cezaevinin demir kapısı kalaslarla arkadan takviye ettirildi.

Bir ara görüşmecileri yatıştırmak amacıyla gelip, isteklerinin yerine getirilmesi için uğraşacağı şeklinde söz veren cezaevi müdürünü ise bir daha gören olmadı.

Görüşmeciler, protesto eylemlerini, cezaevi kapısında düzenli bir şekilde oturarak ve yirmi dakikada bir kalkıp "açık görüş" istemlerini haykırarak sürdürdüler. Her seferinde içerden çocuklarından da yanıt geldi.

Durumu haber alan üç gazeteci geldi, fotoğraf çekip, röportajlar yaptılar. Komando erleri bu kez bir muhabirin makinasını alıp kendisini de götürmek istediler. Ama görüşmeciler ne muhabiri ne de makinayı bırakmadılar. Ne ki daha sonra görüşmecilerden ayrılınca gazeteciyi garnizona götürüp makinasını aldılar, kendisine de olmadık hakareti yaptılar.

Bu arada SHP'ye giden görüşmeci grubunun da emniyete çekildiği orada hakarete uğradıkları ve protesto eyleminin başını çekenlerin isimlerinin sorulduğu duyuldu. Görüşmecilerin bu arkadaşlarına sahip çıkan kararlı tutumları ve SHP yönetiminin girişimiyle gözaltındaki grup daha sonra serbest bırakıldı.

Akşam geç saatlere kadar süren protesto eylemi sonunda görüşmeciler durumu, istemlerini, cezaevindeki durumu Türkiye sathında yaymak için her girişimde bulunmayı ve her bir görüşmecinin gittiği ilden protesto telgrafı çekmesini kararlaştırdıktan sonra istemlerini haykırarak dağıldılar.

Bir anne dağılır; "Bugün çocuğumu görememiş olsam da yüreğim rahat. Biz onlara, demir kapıların ardındakilerle birlik olduğumuzu gösterdik. Onlarla birlikte haykırdığımız belgilerle haksızlığa hiçbir şekilde boyun eğmeyeceğimizi gösterdik" diyordu.

YENİ SEÇİM SİSTEMİ UYGULANMA AŞAMASINDA

Sovyetler Birliği'nde 21 Haziran 1987'de yerel yönetim organları seçimleri yapılıyor. Bu seçimleri öncekilerden ayıran bir özellik var. Bu seçimlerle, Sovyet seçim sisteminin daha da geliştirilmesi, daha da demokratikleştirilmesi yönünde yeni bazı adımlar atılıyor.

Bilindiği gibi, geçen yıl yapılan SBKP 27. Kongresi, partinin, Sovyet toplumunun önüne seçim sisteminin yetkinleştirilmesi görevini koymuştu. Bu yılın Ocak ayında yapılan SBKP MK Plenumunda da şu belirtilmişti: "Şimdiki seçim sistemi, seçimle gelen erk organlarında halkın bütün kesimlerinin temsil edilmesini sağlıyor. İşçi sınıfı, kolhozcu köylüler, aydınlar, kadınlar ve erkekler, emektarlar ve gençler, bütün ulus ve halklar ülkede şimdiki Sovyetlerin bütün düzeylerinde temsil ediliyorlar. Seçilmiş organlar Sovyet toplumunun sosyal, mesleki ve ulusal yapısının ve bütün nüfusun çıkarlarındaki çeşitliliği yansıtıyor. Sadece bu bile sosyalist demokrasinin çok büyük bir kazanımıdır.

Ancak, bütün politik, ekonomik ve sosyal kurumlar gibi seçim sistemi de donuk kalmamalı ve toplumdaki yenilenme ve yeni süreçlerin dışında olmamalıdır."

SBKP, seçim sisteminin mükemmelleştirilmesini, Sovyet toplumunun yaşamının demokratikleştirilmesinin ana doğrultularından biri saymaktadır. Önümüzdeki günlerde yapılacak yerel seçimlerde bu görevin yerine getirilmesi yönünde bazı yeni adımlar atılacaktır. Ülkenin belirli bölgelerinde çok adayın gösterildiği seçimler yapılacaktır. Daha sonra bu seçimlerde elde edilen sonuçlar değerlendirilip, bunun öteki Sovyet organları seçiminde de uygulanmasına geçilecektir.

21 Haziran 1987'de yapılacak olan yerel yönetim organları seçimlerinde Sovyetler Birliği Yüksek Sovyet Prezidyumu'nun kararınca her birlik cumhuriyetinde, her özerk cumhuriyette, her yöre ve bölge sovyetinde birer pilot bölgede, en küçük seçim biriminden bölge sovyetine kadar çok adaylı seçim sistemi uygulanacaktır. Ve bu, değişik koşullara sahip her birlik cumhuriyetinin, her özerk cumhuriyetin, her yöre ve bölgenin özelliklerini değerlendirme ve gözönünde bulundurma olanağı verecektir.

Adaylar, değişik örgütler, çalışma kollektifleri, yerleşim yerlerinde düzenlenen toplantılar, askeri birlikler ve ayrı ayrı kişiler tarafından öneriliyor. Adayların listesi yerli basında yayınlanıyor, ayrıca afişler halinde belirli yerlere asılıyor. Adaylar seçim listesinde alfabe sırasına göre yer alıyor. Ayrıca adayın yaptığı görev, mesleği, çalıştığı yer belirtiliyor ve hangi örgüt tarafından aday gösterildiği de kaydediliyor.

Sovyet emekçileri yerel yönetim organlarındaki görevlere en layık kişileri aday gösteriyorlar. Kollektiflerde adayların tanıtılması, tartışılması sırasında, çalışması, insanlara karşı tutumu, toplumda aldığı yer, emekçilerin gereksinimlerinin karşılanmasına verdiği önem, gösterdiği ilgi açık olarak sergileniyor. Basın ve öteki iletişim araçlarında herkesin adaylarla ilgili görüşlerini dile getirdiği tartışmalar düzenleniyor. Adayların önerilmesi, tartışılması ve oy kullanma işleminin her türlü formalizmden arındırılması için yeni yaratıcı biçimler geliştiriliyor.

Gizli oy kullanma yöntemiyle yapılacak seçimlerde en çok oy alan aday tam yetkili saylav seçilecektir. İkinci sırada gelen aday da yedek saylav olacaktır. Tam yetkili saylavın süresinden önce emekçiler tarafından geri çağırılması durumunda ya da başka durumlarda yeri otomatikman yedek saylav tarafından alınacaktır. Adayların aldıkları oyların eşit çıkması halinde ise, aynı bölgede iki hafta içinde ikinci bir seçim daha yapılacaktır.

Sovyet emekçileri, seçim sisteminde yapılan yeniliğin sosyalist demokrasinin geliştirilmesinde önemli bir adım olduğunu belirtiyorlar. Daha çok demokrasinin, daha çok sosyalizm demek olduğunu, bunun da Sovyet insanlarının daha iyi koşullarda çalışması, yaşaması, dinlenmesi, eğitim görmesi, sağlık hizmetlerine olan gereksinimlerinin daha iyi karşılanabilmesi anlamına geldiğini, bunu sağlamak için dünya barışının korunması gerektiğini görüyorlar.

KALKINMA VE SİLAHSIZLANMA

Varşova Antlaşması Örgütü Politik Danışma Komitesi'nin 28-29 Mayıs Berlin toplantısında onaylanan az gelişmişliğin aşılması ve yeni bir uluslararası ekonomik düzen üzerine belge de açıklandı.

Belgede, kalkınma sorunu ile barışın korunması arasındaki sıkı bağa işaret ediliyor, silahsızlanma, yumuşama yönünde atılacak somut adımlar aracılığıyla her bir ülkenin ekonomik gelişmesi için büyük olanakların doğacağı belirtiliyor. Belgede, pakt üyelerinin bugüne kadar yaptıkları somut silahsızlanma önerilerinin dikkate alınıp pratik sonuçlara götürmesi durumunda hem devletler arası ilişkiler ortamının iyileşeceği, hem de bütün ülkelerin ekonomik bakımdan yeni olanaklara kavuşacakları vurgulanıyor.

Belgede, Varşova Paktı üyeleri, silahsızlanmadan elde edilen kaynakların aynı zamanda dünyanın az gelişmiş bölgelerinin kalkındırılması için kullanılması önerisini getiriyorlar.

Azgelişmişliğin, sömürgeciliğin, yenisömürgeciliğin, uluslarötesi tekeller ile uluslararası finans kapitalin Asya, Afrika, Latin Amerika ülkelerini talan etmesinin bir sonucu olduğu belirtilen belgede, gelişmiş kapitalist ülkeler tarafından uygulanmakta olan yüksek faiz politikası, eşitsiz ticari ve ekonomik ilişkiler, ekonomik potansiyelini politik ve ekonomik dayatmalarda bulunmak için kullanma gibi yöntemler de eleştiriliyor.

Bu belgeleriyle Varşova Paktı üyeleri, az gelişmişliğin aşılması için, uluslararası ekonomik ilişkilerin yeni, demokratik bir temelde değiştirilmesi için, bu amaçlarla uluslararası plandaki çabalara aktif katılmak için kararlılıklarını dile getirdiler. Gelişmekte olan ülkelerle olan eşitlik, karşılıklı yarar ilkelerine dayalı işbirliğini daha da güçlendirmek yanlısı olduklarını duyurdular.

DİMİTROVCU KOMÜNİST GENÇLİK BİRLİĞİ'NİN 15. KONGRESİ

Dimitrovcu Komünist Gençlik Birliği'nin 15. Kongresi, 25-27 Mayıs günlerinde Sofya'da toplandı. Kongreye 3 bini aşkın delege ve konuk, 6 uluslararası ve bölgesel gençlik örgütü ile 86 ülkeden 110 gençlik örgütü temsilcisi katıldı. Türkiye gençliği adına İGD ve Genç-Öncü'den de birer temsilci hazır bulundu.

Komşu Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nde sosyalizmin niteliksel olarak yeni bir aşamaya girmesi, sosyalist demokrasinin genişletilmesi ve reorganizasyon süreçlerinin yaşandığı bir ortamda toplanan kongrede, delegeler bu süreçlerde Dimitrovcu Komsomol'un ve genel olarak gençliğin rolünün artırılmasına ilişkin sorunları tartıştılar. Bu yönde bir dizi karar aldılar.

İGD ve Genç-Öncü temsilcileri yaptıkları konuşmalarda, Kongre'yi selamlayarak, başarı dilediler ve Türkiye gençliğinin mücadelesini anlattılar.

İGD ve Genç-Öncü temsilcileri ayrıca, Kongre sonrasında, 29-31 Mayıs günlerinde Dimitrovcu Komünist Gençlik Birliği'nin evsahipliği yaptığı, 80 ülkeden 114 gençlik örgütü ve 17 uluslararası, kıtasal ve bölgesel örgüt temsilcisinin yeraldığı "Gençlik ve 21. Yüzyılın Sorumlulukları" konulu uluslararası toplantıya katıldılar. Toplantı sırasında İGD ve Genç Öncü temsilcileri, Türk ve Rum Kıbrıs gençliğinin beş örgütü ile III. Balkanlar ve Kıbrıs Gençlik Toplantısı'na yönelik bir görüşmede bulundular. Yine, üyesi bulundukları Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu ve bir dizi ülke delegasyonları ile, ikili ilişkiler ve Türkiye gençliği ile uluslararası dayanışmanın yükseltilmesi konularında görüşmeler yaptılar.

Bulgaristan basını toplantı sırasında Türkiye gençliğinden temsilcilere büyük ilgi göstererek, çeşitli röportajlar yaptı.

Şafak Expresi 1987 NATO manevraları sürüyor

NATO ve GÜVENLİK SORUNU

● B.GÜNER

8 Haziranda başlayan NATO'nun Türk-Sovyet sınırındaki "Aurora 1987" yani Şafak Ekspresi manevraları 30 Hazirana dek sürecek. Bu manevralarla Türkiye, ABD, İngiltere, FAC, İtalya, Belçika ve Lüksemburg askeri birliklerinin, NATO Çevik Kuvvetlerinin, 5 bin asker, 1500 zırhlı araç ve 40 savaş uçağı ile sözümona "Sovyetler Birliği' ne karşı nükleer olmayan caydırıcılık gösterisi"nde bulunacakları, "muhtemel bir düşman müdahalesini önleme" yi prova edecekleri açıklandı.

Aslında, "nükleer olmayan caydırıcılık gösterisi" ile kastedilen, her an nükleer bir tırmanma eğilimi taşıyan bir konvansiyonel savaşın provasıdır. Söz konusu olan, NATO'da 1984 yılında onaylanan "kara-hava savaşı" konseptine dayalı "Rogers Planı"nın denemesidir. "Sovyetler Birliği'nin içlerine vurmak" amacıyla bağlı olan bu savaş planının Türkiye topraklarında denenmesi ise, hükümetin ve Genelkurmayın iki askersel paktın çatışma politikasına destek vermesi ve böyle bir çatışmayı Türkiye topraklarına ithal etmesi anlamına geliyor.

***

Türkiye'nin çatışma politikasına destek vermesi, çatışmayı ithal etmesi, çağımızın gerçekleriyle taban tabana ters düşüyor. Günümüzde savaş, devletler arası ilişkilerde şiddet kullanılması, dünya üzerinde varolan silahların birkaç dakikada yeryüzünü imha edecek bir nitelik kazanmış olması nedeniyle, kabul edilebilir, uygulanabilir bir yöntem olmaktan çıkmıştır.

Varşova Antlaşması Örgütü 28-29 Mayıs 1987'de Berlin'de yapılan Politik Danışma Komitesi toplantısından sonra yayınladığı "askeri doktrin üzerine" belgesinde, görevini, "ne nükleer ne de konvansiyonel, hiçbir savaşa izin vermemek" olarak belirlemiştir. Komşularımız olan Sovyetler Birliği ile Bulgaristan'ın da imzaladıkları bu belgede, Varşova Paktı üyeleri kendilerine yönelik bir saldırı olmadıkça, hiçbir ülkeye ya da ülkeler topluluğuna karşı, hiçbir zaman askeri eylemlerde bulunmayacaklarını ilan ettiler. Aynı belgede, Varşova Paktı üyelerinin ne bir Avrupa ülkesinden, ne de bir başka ülkeden hiçbir toprak taleplerinin bulunmadığı vurgulanıyor, hiçbir ülkeyi ya da halkı düşman olarak görmedikleri özellikle belirtiliyordu.

Bu durumda, sözümona "Sovyetler Birliği'ne karşı nükleer olmayan caydırıcılık gösterisi" için Türk-Sovyet sınırında NATO'nun manevralar yapmaya kalkışması ne anlama geliyor?

***

Öte yandan dikkat edilmesi gereken bir başka nokta, bir çatışma olasılığını en aza indirebilmek için varolan askeri-stratejik dengeyi sürekli azaltmayı amaçlamaktır. Oysa Türkiye egemen çevrelerinin Türk-Sovyet sınırında ABD'ye yeni üsler ve silah depoları sağlaması, bölgede Şafak Ekspresi gibi NATO manevralarının yapılması, iki askersel paktın bu değme noktasındaki askersel-stratejik dengeyi bozucu bir nitelik taşıyor. Uzun yıllardan beri Türk-Sovyet sınırındaki asker ve silah miktarlarındaki denge, Türkiye'nin de, Sovyetler Birliği'nin de, bölge ülkelerinin de güvenliğini sarsacak hiçbir nitelik taşımıyordu.

Ne ki, 12 Eylül darbesinden sonra Dışişler Bakanlığı, Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay, NATO'ya hazırlayıp verdikleri bir raporda NATO'nun Türkiye'ye ilişkin stratejisinin değişmesini istediler. 1981 yılında hazırlanan bu raporda, "Türkiye artık bir kanat ülkesi değil, bir cephe ülkesidir. Cephe, yalnızca Avrupa değildir. Bu nedenle bize silah yardımı artırılmalıdır" deniyordu. NATO'nun büyük başları ise, sürekli olarak "Türkiye'nin doğusunda savunma boşluğu var" diyorlar, bu "boşluğun" yeni Amerikan üsleriyle, silah depolarıyla ve çevik kuvvetlerin buraya yerleşmesine olanak tanınmasıyla "doldurulması"ndan dem vuruyorlar. Bu amaçla Türkiye'den sürekli yeni isteklerde bulunuyorlar.

NATO'nun büyük başlarından daha fazla silah almak için, Türkiye'yi cephe olarak gören ve gösteren bu anlayış terkedilmelidir. Ne hükümetin, ne de Genelkurmayın ülkemizi ateşe atmaya hiçbir hakkı yoktur. Üstelik bu anlayış NATO'nun büyük başlarının dayatmaları karşısında ülkemizin karşı koyma gücünü sıfıra indiriyor.

Askeri stratejik dengeye gelince. Bunun iki pakt arasındaki bir savaşı önlemede belirleyici bir etmen olduğu herkes tarafından kabul ediliyor. Ama bu denge hangi düzeyde kurulmalı? Devletlerin güvenliğini pamuk ipliğine bağlayan, silahlanma yarışını ve karşılıklı silah ve silahlı kuvvet birikimini tırmandıran, yok olmanın eşiği diyebileceğimiz üst düzeylerde mi? Yoksa, yok olma olasılığını azaltan düşük bir düzeyde mi? Üstelik Varşova Paktı, askeri doktrini üzerine yayınladığı belgede, NATO'ya, her iki askeri paktın değme noktalarında karşılıklı olarak en tehlikeli saldırı silahlarının geri çekilmesini, buralardaki silahlı kuvvetlerde ve silahlarda indirime gidilmesini, böylelikle karşılıklı güvenin artırılmasını önermiştir.

***

Şafak Ekspresi 1987 NATO manevraları, ABD yönetiminin NATO'nun etkinlik alanını genişletmek, Türkiye'yi NATO'nun alan dışı operasyonlarında bir sıçrama tahtası olarak kullanmak amaçları açısından da düşündürücüdür. Bu manevraların Reagan yönetiminin NATO üyelerine Basra Körfezi'ne birlikte askeri yığınak yapmak için baskıları artırdığı bir döneme denk düşmesi, raslantı değildir. ABD yönetiminin "petrol akışını garanti altına almak" gerekçesiyle sözümona bir uluslararası güvenlik aracı olarak NATO'yu devreye sokmaya çalıştığı, çeşitli NATO ülkelerinin buna farklı tutumlar aldıkları biliniyor. Türkiye ise, öteden beri yalnızca ABD tarafından değil, birçok NATO ülkesi tarafından da "İran-Irak savaşına müdahale etmek" için "en uygun NATO ülkesi" olarak değerlendirilmektedir.

Bu durumda hükümetin "Basra Körfezi'ne yönelik hiçbir yükümlülük almayacağız" açıklaması, ne Türkiye üzerindeki, ne de bölgedeki tehlikeyi savuşturacak bir nitelik taşımıyor. Bir yandan bir takım açıklamalarla yetineceksin öte yandan ise NATO'nun bölgeye sıçramasının provaları olan türden NATO manevralarının Türkiye topraklarında yapılmasına izin vereceksin... Bu olmaz!

Tehlikeyi savuşturmak, ancak İran-Irak savaşının sona ermesi için askeri paktların değil, BM'in devreye girmesi için çalışmakla mümkündür. Tehlikeyi savuşturmak, ancak ABD'nin "yaşamsal çıkar alanı" tezlerine karşı çıkmakla sağlanabilir. Tehlikeyi savuşturmak, ancak bölgedeki başka devletlerin üslerinin kaldırılması ve tüm yabancı askerlerin geri çekilmesi için çalışmakla gündeme gelebilir. Ve şu önemli nokta sürekli vurgulanmalıdır: Günümüz dünyasının gereksinimi, askeri paktların etkinlik alanının genişletilmesi değil, askeri paktların karşılıklı olarak kaldırılmasıdır!

***

Gerek NATO'nun, gerekse NATO üyesi Türkiye'nin çağın gereklerine uygun olarak askeri doktrinlerini yeniden gözden geçirmeleri, bir ihtiyaç olarak önde duruyor. Özal hükümeti ve Genelkurmay Başkanlığı şu soruya yanıt vermek durumundadır: Ülkemizin, bölgenin ve dünyanın güvenliği nasıl sağlamlaşacaktır? Varşova Paktı'nın NATO'ya getirdiği önerilerle doğan fırsatın değerlendirilmesiyle mi, yoksa Türkiye topraklarında, Türk-Sovyet sınırında 7 NATO ülkesinin katıldığı askeri manevralara izin veren zihniyette ısrar etmekle mi?

Haber ve yazılarınızı aşağıdaki adrese gönderebilirsiniz. Mektuplarınızda kimliğinizi açığa vuran, gizli kalması gereken bilgilere yer vermemelisiniz!

Yazışma adresimiz:
BOX 16 367 S 103 27
Stockholm-İSVEÇ

Muhabirlerimiz bildiriyor

VAN'DAKİ CİNAYETİN FAİLLERİ

Teyro/Van

Van'da 18 yaşındaki Kürt genci Şirin Tekin'i katledenler, kendilerini "İslamın Bekçileri" ya da "Elazığı grubu" olarak adlandırılan bir grup faşisttir. Başını Adnan Sayın ile Muhittin Çitak'ın çektiği bu güruhta yer alan isimlerden bazıları şöyledir: Lütfü Bilbay, Arif Şener, Mustafa Bağlar, Metin Öztürk, Naim Aslan Mirsa. Bu grubu yöneten, kışkırtan üniversite yöneticisi ve öğretim görevlilerinin arasında ise şunlar biliniyor: Nihat Bayşu, Ahmet Öztükçü, Mehmet Yiğit, Mehmet Çevik, Muzaffer Selçuk, Hüseyin Çelik, Vahip Ocaklı, Hacı Hüseyin Timurkan (Namı diğer Hacı Kare), Ufuk Sandalcı, Ali Laleci ve Birol Emre.

İşte bu yöneticilerin kışkırttığı eli bıçaklı grup 3 Mayıs günü saat 18.45 sularında ilerici öğrencilerin oturduğu Mini Kafe'nin önüne gelip çıkanlara, rastgele saldırmaya başladılar. Karşı koyulunca da, namertçe çekilen bıçaklar geleceğin simgesi, aydınlık dolu gençlerimizin kutsal bedenlerine saplanmaya, oluk oluk kan akmaya başlandı. Söz konusu saldırganlar grubu aynı gün üç olay çıkarmasına ve öğrencilerin gerekli ikazları yapmış olmalarına karşın, 100 metre ilerdeki Erk karakolundaki polisler kıllarını bile kıpırtdatmayarak katliamın hazırlanmasında önemli rol oynadılar. 9 öğrenci yaralandı. Veterinerlik fakültesi öğrencisi Mehmet Şirin Tekin can verdi. Tekin'i rasgele hedef seçmediler. Fakültede önde gelen, tanınan, sevilen bir gençti. İnsanca yaşamın, kardeşliğin, özgürlüğün, o güzelim düşüncenin bilincine varmış yiğit bir Kürt genciydi. 1969 doğumlu olan Mehmet Tekin Batman'da oturuyordu. Babası TPAO'da işçiydi. Tekin, Batman ortaokulu ve lisesinden mezun oldu, 1986 yılında ise Veterinerlik fakültesine kaydoldu.

100. yıl üniversitesinin Van'a kuruluşu, hele hele Evren'in himayesine alınması hiç de tesadüf değildir. Amaç Türkiye Kürdistanı'nda ikinci bir Erzurum, ikinci bir Elazığ yaratmaktır. Rejimin valisi, tümen komutanı, emniyet müdürü, üniversitenin rektörü, bu planın uygulayıcısıdırlar. Halk arasında, sendikalarda, öteki örgütlerde taban bulamayan faşistler, gericiler, üniversiteyi kendi üsleri haline getirmeyi, buradan saldırılar düzenleyerek, halkı sindirmeyi amaçlıyorlardı. Erzurum üniversitesinden devşirilen faşist asistanlar, 12 Eylül tarafından YÖK aracılığıyla doçent yapılarak 100. yıl üniversitesine atandılar. Gelir gelmez de kolları sıvadılar. Eski rektör Hakkı Altun döneminde birçok örgütlenme yapmalarına rağmen, açıkça cirit atamadılar. Yeni rektör Nihat Bayşu gelir gelmez bunlara yeşil ışık yaktı ve açık saldırıya geçtiler. İlerici bir öğrencinin dövülmediği, tehdit edilmediği tek bir gün geçmez oldu. Ahmet Öztürkçü adlı öğretim görevlisi, öğrencilere yaptığı konuşmada, "Komünistleri burada ezeceğiz, yaşatmayacağız" diyordu. Mehmet Yiğit ise "Solcular derslerde istedikleri kadar başarılı olsunlar, derslerini geçemezler, bizimkilerin her yaptıkları ise başımızın üstünde" diye konuşuyordu. Bu sözler yetkililere ulaştığı halde hiçbir şey yapılmadı. Faşist öğretim görevlileri, not tehdidiyle kız öğrencileri elde etmeye çalışıyorlar, sağda solda harem kurmakla övünüyorlardı. İlerici öğrenciler idareye çekilip, tehdit ediliyor, bu arada birer ikişer okuldan uzaklaştırılıyordu. Şimdiye kadar tam 122 öğrenci tek dersten okuldan atıldı. Bu arada yeni rektör Nihat Bayşu, Van ve çevresindeki müftüleri okula getirtip vaaz verdirtiyor, vaazlara katılmayan öğrencilerin isimlerini tespit ettiriyordu. Son olarak Ramazan başlamadan bir hafta önce, oruç tutacak ve tutmayacak olanların listesi çıkarılmaya başlandı. Bunun amacı sahur yemeğinin miktarını tespit etmek değildi, çünkü bu listeyi öğretim görevlileri çıkardılar ve sadece tutacakların değil, tutmayacakların da listesini düzenlediler. Bu listeler fotokopiler halinde tüm faşist öğretim görevlilerine ve öğrencilere dağıtıldı. Arkasından ise herkesin lanetlediği kanlı cinayet geldi. Olayın failleri, cinayetten onbeş dakika önce, adlarını verdiğimiz öğretim görevlileri ile birlikteydiler. Cinayetten sonra da saldırganlar, öğretim üyelerinden Mehmet Çevik, Ahmet Öztürkçü, Birol Emre ve Mehmet Yiğit'in evlerinde saklandılar. Görgü tanıkları bütün bunları bir bir yaşadı, isimleri zihinlerine kazıdı. Bunlar unutulmayacaktır.

BATMAN VE DİYARBAKIR'DAN

Ronay/Diyarbakır

Toplu sözleşmeleri yokuşa sürülen ve grev yapmaları yasaklanmış olan TPAO işçileri, isteklerinin kabulü için yürüttükleri mücadeleyi sürdürüyorlar. 4000 TPAO işçisinin katılımıyla yapılan toplantı ve yürüyüşün ardından işçiler yemek boykotu yaptılar. Yemeklerini yemeden paket edip, "çocuklarımız aç iken, biz yiyemeyiz" diyerek evlerine götürdükler. Yine Diyarbakır ve Adıyaman'daki kuyular dahil olmak üzere, 1700 işçi birden viziteye çıktı. Bu arada işveren, 18 işçinin tayinini çıkardı. Bunlardan dokuzununki sendikanın yoğun çabalarıyla durduruldu. Öteki işçileri ise sürgüne giderken arkadaşları uğurladılar. Petrol işçileriyle dayanışma da giderek yaygınlaşıyor. Batman halkı, işçilere büyük destek veriyor. Seyyar satıcılar ve esnafın büyük bölümü, TPAO işçilerine yüzde 10 indirimle satış yapacaklarını astıkları duyurularla ilan ettiler.

Diyarbakır'da kitapçılar ve buralardan alışveriş yapanlar üzerindeki baskılar, gözaltına almalar sürüyor. Diyarbakır özel cezaevinde de yemeklerin sürekli kötü çıktığı belirtiliyor. Kantinin de oldukça pahalı olması nedeniyle tutuklular iyi beslenemiyorlar, birçok hastalığa yakalanıyorlar. Bu durum üzerine, başta idama mahkum edilen yurtseverlerin kaldığı 35. koğuş olmak üzere, birçok koğuşta tutuklular temel gıda maddelerinden daha fazla alabilmek amacıyla, sigara ve çayı toplu olarak bıraktılar.

Öte yandan, her açık görüşte bir başka engel çıkartılıyor. Anneler günü nedeniyle yapılan açık görüşte, bebelerden bile kimlik sordular. Şimdiye kadar hiçbir görüşte bu uygulama yapılmadığı için, aileler çocuklarının kimliklerini yanlarında getirmemişlerdi. Tüm ısrarlara karşın çocuklar, bu görüşte babaları, ağabeyleri, anneleri gibi yakınlarıyla bile görüşemediler. Cezaevinin önünde ağlaşarak beklediler.

Bu arada eski Belediye Başkanı Mehdi Zana için Avrupa'da imza kampanyasının başlatılmasının ardından cezaevi idaresinin Zana'ya karşı ihtimamı birden bire arttı. Onu fakülteye götürüp sağlık kontrolünden geçirdiler. Mehdi Zana'nın "Bir zamanlar beni öldürmek için her şeyi yapıyordunuz. Ellerim kelepçeli, 6-7 asker üzerime çıkıp beni sopalarla döverken, iç güvenlik amiri yüzbaşı Abdullah Karadağ yanıbaşımda çayını yudumluyordu. Şimdi ne oldu da beni böyle yaşatmaya çalışıyorsunuz?" deyince, yetkililer, "Bizden senin hakkında rapor istiyorlar" demekle yetindiler. Cezaevlerindeki yurtseverlerle ülke çapında ve yurtdışındaki dayanışmayı eksiltmeden sürdürmek gerekiyor. Bu çabalar, ne kadar sınırlı olursa olsun, başarılı sonuçlar veriyor.

GAZİANTEP ÖZEL TİP CEZAEVİNDE GÖRÜŞMECİLERİN PROTESTOSU

E.G./G.Antep

23 Nisan, öteden beri cezaevlerinde açık görüş yapılan bir gündür. Ancak kimi zaman bu açık görüş hakkı çeşitli gerekçelerle engellenir. Örneğin, bu yıl 23 Nisan'da Gaziantep Özel Tip Cezaevinde böyle oldu.

Bu yılda 23 Nisan'da yurdun dört bir köşesinden, hatta yurtdışından gelen 1500 kadar insan, çocuğunu biraz daha yakından görebilmek, kucaklayabilmek, kokusunu duyabilmek umuduyla Gaziantep özel tip cezaevinin önüne birikti. Ne ki cezaevi yönetiminin 'açık görüş yapılmayacağı' şeklindeki anonsu üzerine umutlar bir anda hayal kırıklığına dönüştü. Kimi aileler gelmişken çocuğumuzu görmeden gitmeyelim diyerek cezaevi yönetiminin dayattığı kapalı görüşe boyun eğerken, görüşmecilerin çoğunluğu, ne yapıp da cezaevi yönetiminin kararını geri aldırabileceklerini tartışmaya başladılar.

Sonunda aralarında dört kişilik bir komite oluşturulup, çoğunluğun görüşleri ışığında bir dizi girişimde bulunmayı kararlaştırdılar. Herşeyden önce açık görüş dışında görüş yapılmaması gerektiğini belirlediler. Ayrıca durumu partilere, demokratik kuruluşlara ve basına iletip destek almak için aralarından bir grup görüşmeciyi görevlendirdiler. Alınan kararlar arasında toplu olarak protesto telgrafları çekmek ve girişimlerinin sonuç almaması durumunda ise oturma eylemi yapmak da bulunuyordu. Temel istemlerini de 'açık görüş isteriz' belgisiyle dile getirmeyi karar altına aldılar.

Önce öbek öbek dağınık duran görüşmeci gruplarını biraraya gelip, kapalı görüşe boyun eğenlerle konuşmaya gittiler. Onları, açık görüşme yapmanın hakları olduğuna, ancak hep birlikte bunun için direnilirse bu hakkı elde edebileceklerine, ikna etmeye çalıştılar.

Daha sonra biraraya gelen yüzlerce kişilik topluluktan "Açık görüş isteriz" sloganının haykırılması ve buna cezaevi içindeki hükümlülerden de yanıt gelmesiyle, sel gibi bir coşku boşandı.

Bu coşkuyu bastırmak, direnişi kırmak amacıyla, bir bölük jandarma, kurt köpekleri, copları, dipçikleriyle kalabalığın arasına daldı. Ama görüşmeci kit-

Arkası 3. sayfada

Başı 1. sayfada

Şimdi bir adım daha ileriye!

cun olumsuz çıktığını ve siyasal yasakların halkoylaması sonucu devam ettiğini varsayalım. Bu durumda da, özünde demokratik bir katılım aracı olan referandum ile belirli kişilerin hak ve özgürlüklerini kullanamamaları durumu çıkar. Oysa ... halkoylaması bile bu hakların kaybedilmesine araç olamaz."

Bu yaklaşım değişik ifadelerle, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, Bülent Ecevit, Süleyman Demirel, Necmettin Erbakan ve daha bir dizi politika ve bilim adamı ile değişik görüşlerden gazeteciler, yazarlar tarafından dile getirildi. Böylece, geçici bir çoğunluğa dayanarak, insan hak ve özgürlüklerini sözde "milli irade" adı altında yok etme yetlenişlerine karşı, ülkemizde gerçekten geniş bir anlayış birliği sağlamakta ileriye doğru bir adım atılmış oldu.

Şimdi ise, bir adım daha ileriye gitmek gerekiyor.

Madem ki, herkes politik yasakların oylama konusu olmayacağında birleşmiştir ve madem ki Çankaya ve hükümet herşeye rağmen referanduma gitmekte ayak diremektedir; şu halde şimdi doğru tutum, referandumu, bir kısım TC yurttaşının üzerindeki yasakların kaldırılıp, kaldırılmaması gibi bir ikilemden çıkartmak, başta yasaklı politikacılar olmak üzere, herkes tarafından halkın önüne gerçek bir referandum konusu koymak olacaktır. Referandumda halkın önünde duran gerçek seçenek şudur: Ya 12 Eylülcülüğün uzantısı otoriter bir rejim, ya da demokrasi...

Görülüyor ki, Çankaya ve hükümet referandum taşını kaldırmış ve kaldırdığından beri ayağına düşürmek korkusuna kapılmıştır. Evren'in "12 Eylülü tartışma konusu yaptırmama" yönündeki baskıları bu korkuyu kanıtlıyor.

Bununla birlikte, muhalefet kanadında da tereddütler boy veriyor: Süleyman Demirel, eğer kendisine yönelik suçlamalar olmazsa, 12 Eylül'ü tartışma niyetinde olmadığını açıkladı. Erdal İnönü ise, "Referandumu 12 Eylül'ün oylanması olarak değerlendiriyor musunuz?" diye sorulan soruya verdiği yanıtta, referandumu "siyasileştirmek" istemediklerini konunun "ahlaki" olduğunu belirtti.

Referandumu, Çankaya'ya ve hükümete rağmen, gerçek siyasal raylara oturtmanın, verilecek oyları, 12 Eylül rejimine karşı takınılacak tutum olarak yorumlayacağını daha şimdiden ilan etmenin, bazı çevreler için riskler taşıdığı açıktır. Böylesi bir durumda, referandumun, yasakların devamı yönünde sonuçlanması da olasıdır. Fakat şimdi, ortada duran asıl ahlaki sorun şudur: Eğer yasaklı politika adamları, her fırsatta belirttikleri gibi, kendi siyasal haklarını değil, demokrasinin çıkarlarını başa alıyorlarsa, kendi siyasal yaşamlarını riske sokmaktan kaçınmazlar. Sorunu, "12 Eylül mü, yoksa demokrasi mi" diye koymak yerine, "Ecevit, Demirel siyaset yapsın mı, yapmasın mı" şeklinde halkın önüne getirmek, "insan hakları oylama konusu olamaz" görüşüyle derin bir şekilde çelişecektir. Üstelik sorun bu şekilde sınırlanır, demokrasi hedefi net konamazsa, referandumdan hiç umulmadık olumsuz sonuç alınabilir.

Çankaya'yla, hükümetle uzlaşarak siyasal haklara kavuşmak eğer pek "akıllı", pek "gerçekçi" bir yol olsaydı, daha darbenin ilk günü generallerin biran önce demokrasiye dönmelerine yardımcı olmak adı altında girişilen uzlaşma denemeleri, söz konusu siyasal hakların ortadan kaldırılması gibi, ders çıkarılması gereken bir şekilde sonuçlanmazdı.

Muhalefet referandum istememiştir. Referandum isteyenler, bu referandumun, 12 Eylül'ün oylanmasına dönüşmesinden yakınma hakkına sahip değildirler.

Referandumda sandığa "demokrasi için" gitmek, halk çoğunluğunun 12 Eylülcülüğü reddettiğini, demokrasi istediğini kanıtlamak ve bu büyük sonucun bir yan ürünü olarak, bazı politika adamları üzerindeki yasakların kaldırılmasını sağlamak... İşte ancak bu yaklaşım bizi referandum kampanyası boyunca bölünmekten kurtarabilir ve Türkiye'yi demokrasiye doğru bir adım daha yaklaştırabilir...

"İnsan hakları oylama konusu olamaz..." Şu halde, insan haklarını oylama konusu yapanlar, 12 Eylülcüler oylama konusu olmalıdır... Kendi düşen ağlamaz.

Başı 1. sayfada

KONYA'DA NATO ÜSSÜ GÜNDEMDE

Karapınar halkının tepkisi giderek üsse karşı kampanyaya dönüştü. 1986 Mayıs ayına gelindiğinde Karapınar halkı 15 bin ailenin geçim kaynağı olan topraklarını NATO'ya teslim etmeye niyetli olmadığını belirtti. Belediye Başkanı Çorakçı da, "1960'lı yıllarda topraklarını erozyondan kurtarmak için büyük çaba harcayan ilçe halkının şimdi bunları NATO'ya kaptırmayacağını" belirtti.

Konya'da yeni bir NATO üssü kurulmasına karşı kampanya SHP, DSP, DYP ve RP Konya İl Örgütlerinin, eski bakan ve milletvekillerinin, yöre halkının geniş katılımıyla güçlendi.

SHP Konya İl Başkanlığı, "Konya'da NATO üssü kurulmasına hayır" sloganı altında, Cumhurbaşkanlığı, Meclis Başkanlığı, Başbakanlık ve öteki mercilere iletmek amacıyla hazırladığı dilekçeleri halkın imzasına açtı. Konya'da ve Karapınar, Çumra, Karaman, Ereğli ilçelerinde, köylerde binlerce çiftçi, esnaf, memur, işçi imza kampanyasına katılarak üsse karşı olduğunu ortaya koydu. SHP Konya İl Başkanlığı ayrıca Konya'da 13 Aralık 1986 günü "NATO üssünü protesto mitingi" düzenlediğini, herkesin mitinge davetli olduğunu açıkladı.

NATO üssüne karşı protestoların arttığı bu koşullarda Genelkurmay Başkanlığı "Konya'yı NATO'ya kendilerinin önerdiğini" açıkladı. Ama artan tepkilerden kurtulmak amacıyla, 1986 Aralık'ında yapılan NATO Savunma Planlama Komitesi toplantısından sonra yapılan açıklamada projenin iki yıl askıya alındığı bildirildi. Genelkurmay ve hükümet çevrelerinden, isim belirtilmeden yapılan açıklamalarda da "Konya üssünün yarar getirmeyeceğinin anlaşıldığı, NATO'nun Konya'yı ucuza maletme sevdası nedeniyle projenin gerçekleşmesi olanağının ortadan kalktığı" belirtildi. (Hürriyet 11.12.1986)

Hatta MSB Zeki Yavuztürk, geçen Mayıs'taki NATO Savunma Planlama Komitesi toplantısına giderken "Konya üssü konusunun artık kapanmış olduğunu, üssü istemediklerini kesin bir dille toplantıda ifade edeceklerini" öne sürüyordu. (TRT 24.5.1987) Ancak Tercüman gazetesinin ifadesiyle "Bakan toplantıda ağzını bile açamıyor, Doların rengine ve dostlarımızın ağır baskısına boyun eğerek" Konya üssü dayatmasını kabul ediyordu.

NATO neden Konya'da ısrar ediyordu? Neden yalnızca "gürültü ihraç etmek miydi?" Hayır. Atılım'da yazıldığı gibi "Anadolu'nun göbeğindeki bu fiili 'üs'te sürekli konumlandırılacak nükleer silah yüklü Amerikan ve F.Almanya savaş uçağı filolarının Sovyetler Birliği'ne, Ortadoğu ülkelerine yönelik müdahalelerde bulunmaları" gibi askersel stratejik bir amaç güdülüyordu. (Atılım 15 Aralık 1985)

ÜSSÜN YARATTIĞI TEHLİKELER

Sorun bununla bitmiyor. Ülkemizin güvenliği ve barışçı geleceği ile bağlı olan bu konu, Konya merkez olmak üzere çok geniş bir yöre halkını ilgilendiriyor. "Eğitim Uçuş Sahası", Tuz gölünün üstünden başlayıp Antalya-Manavgat'a inen ve Akdeniz sahili boyunca Silifke'ye kadar bir doğru çizdikten sonra yeniden Tuz gölünün üstüne uzanan tam 88 bin kilometrekarelik bir alanı kapsıyor. Bu bölgede ise tamı tamına 2,5 milyon insan yaşıyor. Bu üçgen içinde kalan yerler, Türkiye'nin buğday ambarının yanısıra turistik zenginliklerle dolu bir bölgeyi içine alıyor.

Konya üssü kurulduğunda ne olacak?

Bu yöre halkı ne gibi tehlikelerle yüz yüze gelecek?

Konya'ya yılda 10 NATO ülkesinden 2.500 uçak gelecek. İkişer haftalık dönemler içinde hergün 150 uçak eğitim uçuşu yapacak. Eğitim sırasında hakiki mermilerle süpersonik uçuş, gece uçuşu ve en önemlisi "15 metreye kadar alçaktan uçuş" gerçekleştirilecek. Her yıl 20-30 uçak düşecek. Federal Almanya'da alçaktan uçuşların 75 metreye kadar inilerek yapılabildiği, bunun yarattığı zararın boyutları düşünüldüğünde, 15 metreye kadar alçaktan uçuşta, uçakların yaratacağı korkunç sese hiçbir canlı dayanamayacak, bitki örtüsü de mahvolacak. Sazlıköy'deki nadir kuşlara hayat hakkı tanınmayacak, yüzbinlerce insan yöreden göçe zorlanacak, Konya'da 312 kilometrekare alan istimlak edilecek. Akdeniz kıyısındaki turistik yöreler boşalacak.

Bu durumda SHP, DSP, DYP ve RP'den devrimci sol güçlere, ziraat odaları ve meslek odalarından barışsever güçlere, doğal çevrenin tahribine karşı çıkan çevrecilere kadar herkes daha uyanık olmak ve mücadeleyi bırakmamak zorundadırlar. Nitekim SHP Konya İl Başkanı Recai Ersoy, "halk alçaktan uçuşun ne olduğuna tanık oldu, daha güçlü mitingler yapacağız", diyor. Konunun bütün yörede en geniş biçimde tartışılmasını sağlamak önde gelen bir görev olarak beliriyor.

Konya'ya NATO üssü kurulup kurulmaması NATO toplantılarına, savunma bakanlarıyla generallerin iki dudağı arasına bırakılamaz, son sözü Konya halkı, Türkiye halkı söylemelidir.

ATILIM 15 Günlük Gazete, Herausgeber: Ermis Verlag, Satz/Dizgi, Umbruch/Tertip, Druck/Baskı: Eigene Herstellung, İsteme Adresi: Postfach 101016, 4300 Essen 1, Ödeme: Ermis Verlag, Stadtsparkasse Essen, BLZ 36050105, Knt. Nr. 712703, Fiyatı: 1DM, Abone: 1 yıllık 48DM

7 HAZİRAN SEÇİMLERİNİN ARDINDAN

7 Haziran günü toplam 104 bin seçmeni kapsayan 84 yerleşim biriminde yerel seçimler yapıldı. Yeni kurulan belediyeler nedeniyle yapılan seçimlerde her birimde aday çıkarabilen tek parti ANAP oldu. Bunda şaşılacak bir yön de yoktu. Belediye olma hakkı tanınan yerler ANAP tarafından özel olarak seçilmişti. En başta, bu birimlerdeki seçmenlerin geçmiş seçimlerde oylarını ağırlıklı olarak sağ partilerden yana kullandıkları biliniyordu. 50 kadar yerleşim birimi, buralardaki yurttaşlar geçmişte oylarını sol partilerden yana kullanmış olmaları nedeniyle, belediye olma hakkından yoksun bırakılmıştı.

ANAP bununla yetinemezdi elbette. 1983'te yasak, veto ve baskı ortamında yüzde 44 oranında oy almıştı. 28 Eylül 1986 ara seçimlerinde, kıyısından köşesinden de olsa görece serbest bir ortamda ise oylarının oranı yüzde 32'ye düşmüştü. Son olarak kendi yaptırdığı kamuoyu yoklamasına göre alabileceği oyun yüzde 26'lara kadar düştüğü, bu nedenle araştırma sonuçlarının gizlendiği söyleniyordu. Bu başaşağı gidişin durdurulduğu izlenimini yaratacak, ANAP teşkilatında sürekli güçten düşmenin yarattığı "moral" bozukluğunu ve beliren çatlakları giderecek kolay bir "seçim zaferi" için 7 Haziran seçimleri bulunmaz bir fırsattı.

ANAP bu amacına ulaşmak için her yola başvurdu. Yapılanlar, şimdiye kadar benzer seçimlerde görülenlerin de ötesinde oldu. Hükümetin hemen hemen tüm bakanları ve bakanlıklar seferber edildi. Devlet kuruluşları, devlet memurları ANAP'ın seçim görevlileri olarak işe koşuldular. Her türlü yolsuzluk, rüşvet ve tehdite başvuruldu. ANAP "Bize oy verirseniz hizmet olur yoksa birşey beklemeyin" şantajıyla da yetinmedi. Aileler arası çatışmaları körükledi. Yer yer muhalefet partilerinden adayların çalışmaları engellendi, kimileri daha baştan seçimlere katılmaktan alıkondu.

İlk kez belediye seçimi yapılan bu nüfusu az birimlerde, seçmenlerin kullandıkları oyların doğrudan hükümette bir değişiklik getirmeyeceğini bildikleri koşullarda, bütün bu şantaj ve hilelerin her zaman olduğundan daha "etkili" sonuçlar vereceğinden kimsenin kuşkusu yoktu.

Herşeye rağmen, ANAP kullanılan 90 bin oydan ancak 40 binini alabildi. 50 bin seçmen, oyunu muhalefetin adaylarına verdi. Böylesine bir oy dağılımına karşın ANAP 55 belediye başkanlığını alırken, geri kalanları muhalefet partileri kendi aralarında paylaştılar. DYP 17, SHP 6, DSP ile RP ise 3'er başkanlık aldılar. Bu tablo koşulları yakından bilenler için pek de şaşırtıcı olmadı.

Seçimlerin hemen ardından yaptığı açıklamada, DYP Genel Başkanı H.Cindoruk, "ANAP artık bitmiştir. Biz devletle yarıştık" dedi ve erken seçim çağrısında bulundu. SHP Genel Başkanı E.İnönü de ANAP'ın kendi kurduğu belediyelerde seçim kazandığını belirterek, "ANAP'ın bir genel seçimde şansı olmadığını Özal da biliyor, bu nedenle artık erken seçimden söz etmiyor" dedi.

Her birimde aday çıkaran tek parti olmasına, hükümette olmanın verdiği olanakları sınırsızca kullanmasına karşın, ANAP'ın muhalefetin aldığı oyların altında kaldığı koşullarda, Özal'ın "Başarılı olduk" iddiası kendi teşkılatı için de inandırıcı olmaktan uzak kaldı.

Nitekim, Özal erken seçim konusundaki "Belirsizliği" gidermeye bir türlü yanaşmamaktadır. Bunda muhalefeti de belirsizliğe sürükleyip elini kolunu bağlama arzusunun yanısıra, gelecekten duyduğu, giderek artan bir kuşku da belirli bir rol oynamaktadır.

Ama, muhalefetin politik ortama dayatılmak istenen belirsizlik havasını dağıtabilecek, artan olanakları değerlendirebilecek durumda olduğunu söylemek de oldukça güçtür.

Dar parti çıkarları güdülmesi, küçük hesapların aşılanmaması sürüyor. Yerel seçimler akşamı DYP genel başkanının "SHP bitmiştir" yollu açıklaması, DSP genel başkanının ise seçim sonuçlarından SHP'yi yıpratmak amacıyla yararlanmaya kalkması bunun son örnekleridir. SHP genel başkanının daha önce sarfetmiş olduğu, DYP ile ANAP'ı aynı kefeye koyan sözler de, aynı çerçevede görülebilir.

Herbir partinin güçlenmek istemesi, bu yönde çaba harcaması işin doğası gereğidir. Ama bu, muhalefet partileri için birbirleri aleyhine mi olmalıdır? Muhalefet güçlerinden herhangi birinin güçten düşmesi, Özal ve ardındakiler dışında, kimi, hangi yararı sağlayabilir?

Demokratik muhalefetin bir başka zayıflığı da, Özal'ın icraatının eleştirisi ile kalınması, günü birlik açıklamalarla yetinilmesidir.

Oysa, muhalefet partilerinin, politik yaşamın gündemini belirlemek için üzerinde ısrarla durabilecekleri ortak mutabakat noktaları mevcuttur. Önemli olan, bu mutabakat noktalarından hareketle, sistemli eşgüdümlü bir faaliyet yürütebilmektir.

Öteyandan, muhalefet güçlerinin, yalnızca karşı çıkmakla, eleştirmekle kalmayıp, ekonomisi, dışpolitikası, insan hak ve özgürlükleri, sosyal ve kültürel hakları ile "Nasıl bir Türkiye" istediklerini, bunun gerçekleştirilmesi için ne gibi somut önlemler öngördüklerini halka anlatmaları, Özal'ın her fırsatta dayattığı "12 Eylül öncesine mi dönülecek, yoksa ileri mi yürünecek?" sahte ikilemini aşmanın da tek yoludur. Özal'ın "Ben gidersem arkası kargaşadır" şeklinde özetlenebilecek bu demagojisi karşısında, "Hele bir Özal gitsin, gerisi halledilir" demek çare değildir.

Demokratik muhalefet, halkta işlerin gerçekten değişebileceğine, Türkiye tarihinde yeni bir dönemin açılabileceğine dair bir inancın gelişip güçlenmesini sağlamadan, önündeki hiçbir hedefe ilerleyemez. Bu inancı yaratmanın başkoşulu, demokratik muhalefette yer alan tüm güçlerin, kendi aralarında, daha bugünden, yarının Türkiye'sine örnek olacak şekilde uygar, yapıcı bir diyalog ve işbirliğini gerçekleştirmeleri, derinleştirmeleridir.

F-16'LAR: "ŞER" GÜÇLER Mİ, "ŞER" PROJE Mİ?

"Biz ne zaman ki bunun temelini attık, bu motor fabrikasının, daha önceki uçak fabrikasının temelini attık, o şer güçler, o şer radyolar, o şer sesler hemen yaygaraya başladı... Bunun yapılması doğru değildir diye, bu şer güçler, bu şer sesler bar bar bağırdı... O şer sesler, o şer güçler, burdan uçan uçaklar Türk semalarında uçtuğu zaman sesleri kısılacak ve bu motor sesleri arasında onların sesleri duyulmayacak..."

10 Haziran 1987 tarihinde, Eskişehir'de F-16 uçakları motor fabrikasının üretime açılması töreninde Cumhurbaşkanı Evren, işte bu üslupla, F-16 projesine karşı çıkan güçlere saldırdı. Bu projeye, daha doğrusu Amerikan emperyalizminin ülkemizdeki planlarına karşı çıkan güçleri, Amerikan ulusal güvenlik doktrinine uygun olarak "iç düşman" ilan etti ve onların seslerinin, Amerika'yla ortaklaşa üretilen F-16'larla bastırılacağını ifade etti.

Evren'in zafer kazanan bir komutan edasıyla yaptığı bu konuşmada F-16 projesi yine Türkiye'nin "ulusal savunma sanayisi'ni kurması" biçiminde tanıtıldı. Yine kurtla kuzu birbirine karıştırıldı.

Bu konuda, Evren'den daha yetkili ve etkili konuşan F-16 uçak fabrikasının Genel Müdürü Jerry R.Jones, F-16 projesinin hangi ülkenin ulusal çıkarlarına hizmet etmesi gerektiğini, Nokta dergisinin sorularını yanıtlarken açıkça belirtmişti. Mr. Jones, F-16 projesinin finansmanının Savunma İşbirliği Anlaşması çerçevesinde Amerika Birleşik Devletleri hükümetince yapıldığını, bunun için de "Amerika'nın beklentileri doğrultusunda hareket edilmesi gerektiğini" hatırlatıyor ve şöyle diyordu: "Kongrenin alacağı bir karar ABD'nin ulusal savunmasını ilgilendirdiğinden doğrudan F-16 fabrikasına yansıyabilir. Daha açıkçası, Türkiye F-16'ları pazarlığa sokarsa, Kongrede SEİA'nı gözden geçirir. F-16 kontratını bozar, gerekirse Türkiye'ye ambargo koyar." (Nokta, 7.6.1987)

F-16'nın Amerikalı genel müdürü Amerikan çıkarlarına uygun konuşuyor. Türkiye Cumhurbaşkanı Evren, ne adına konuşuyor?